

Historie domu č. 105 v Březolupech

1. Úvod

Tento článek je sedmým z cyklu „Historie domů“ a druhým na přání jednoho z občanů Březolup. Tentokrát mě oslovila paní Fusková z domu č. 509, který stojí vedle domku č.105. Další části budou vycházet ve zpravodaji nepravidelně a postupně Vás v nich budu seznamovat s domy v naší vesnici a zejména jejich obyvateli v historii naší vesnici.

Připomenu čtenářům, že v roce 1771 bylo zavedeno číslování domů, a právě od této doby je možné sledovat jejich obyvatele podle zápisů v matrikách o narození, sňatku, nebo úmrtí. Tyto i další údaje si můžete sami vyhledat na internetové stránce Moravského zemského archivu v Brně (www.mza.cz/actapublica) pro jakoukoliv vesnici na území celého Jihomoravského a větší části Zlínského kraje.

Skutečné vlastníky domů, stejně jako jiných ve všech obcích, lze však najít pouze v Gruntovních (pozemkových) knihách, v nichž byly zaznamenávány převody majetku. Tyto jsou uloženy v Moravském zemském archivu v Brně, a je možné v nich bádát na adrese: www.mza.cz/aron.

Dále připomenu, že prvním mapovým zdrojem, kde jsou již zakresleny domy a uvedeni i jejich vlastníci, jsou mapy pořízené při tvorbě Stablního katastru mezi lety 1824 až 1830. Pro Březolupy byla mapa vytvořena roku 1828. I tuto archiválii si je možné již prohlédnout z klidu domova na počítači, a to na internetové adrese: www.mza.indikacniskici/skica.

Výřez mapy obce Březolupy z roku 1828 (s domem č.105)

Dalším důležitým zdrojem informací jsou formuláře vyplňované při „Sčítání lidu“, které probíhalo v letech 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 a 1921. Ze všech let jsou u nás dochovány, což není vždy pravidlem. Některé obce takové štěstí neměly a mají v archívech uloženy pouze některé roky. Tento materiál pro rodopisné bádání je uložen na stránkách: www.mza.cz/scitacioperaty. Zde zjišťuji další údaje, které pak ve svých člancích využívám a můžete si je tam ověřit. Pouze upozorním, že při nesouladu údajů je vždy správným ten z matriky. Při sčítání nebyli jejich zapisovatelé často důslední a údaje od lidí si někdy neověřovali.

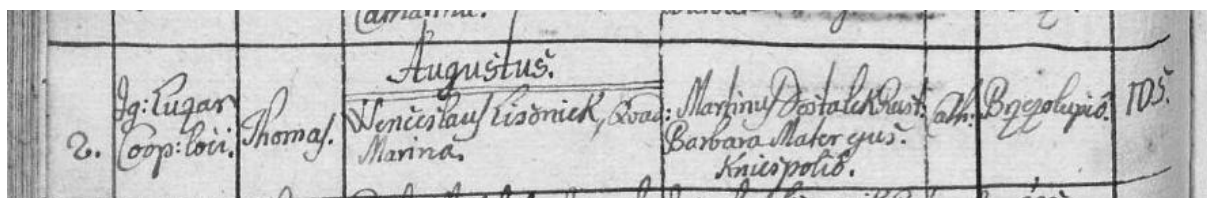
2. Dům č. 105 a nejstarší rod Lysoněk

Dům č. 105 leží v části obce Březolupy zvané Druhá strana. V této části naší vesnice bylo v roce 1828 sedm domů a přibližně uprostřed nich stál dům, o jehož obyvatelích je tento článek.

Genealogickým výzkumem jsem zjistil, že nejstaršími doloženými obyvateli domu č.105 byli příslušníci rodu LYSONĚK. Tento rod, který se dříve v matrikách psal Lisoněk, se v Březolupách vyskytoval již koncem 17. století. Počátkem 18. věku u nás měli své rodiny Jan a Mikuláš.

Zpětným zkoumáním matrik jsem zjistil, že prvním ověřenými obyvateli tohoto domu jsou Tomáš Lysoněk, který se narodil před roku 1696, pravděpodobně u nás a Marina, rozená Krejčíříková. Ti měli svatbu roku 1721 v Březolupách a celkem měli osm dětí.

Jedním z nich byl Václav (*1728), který se oženil L.P. 1754 s Kateřinou Fuskovou z Březolup a s ní měl čtyři děti. Když mu koncem června roku 1764 zemřela, oženil se již 22.7.1764 s Marinou Jurčovou ze Svárova. Spolu měli celkem osm dětí a u narození třetího z nich, syna Tomáše dne 2.8.1771 je již uvedeno číslo domu 105. Václav zemřel na domě č.105 roku 1803 a jeho žena na tomtéž místě již L.P. 1789.

První zápis o obyvatelích domu č.105 v matrice z roku 1771

Pokračovatel tohoto rodu Tomáš (1771) zůstal jako nejmladší syn hospodařit na rodném gruntě. Našel si galánku Barboru Oršulákovou z Březolup, a roku 1797 měli svatbu. Postupně se jim narodilo sedm dětí, a jejich životní pout' skončila brzy po sobě. Roku 1831 zemřela Barbora a rok po ní i Tomáš Lysoněk.

A opět se stal dědicem rodného domu nejmladší syn. Tentokrát Jan, narozený roku 1812. Ten hledal frajárku mimo naši dědina a našel ji v sousedních Bílovicích. Roku 1833 měl v tamním farním kostele svatbu s Josefou Štěpaníkovou. Měli spolu sedm dětí, a jejich život se uzavřel ve stejném roce 1861. Nejdříve zemřela 17.8. Josefa a hned po ní 1.9. Jan. Protože to bylo až po roce 1857, kdy bylo první sčítání lidu, jsou ve formulářích ještě oba dva zachyceni.

Shodou okolností brzy po úmrtí svých rodičů měl svatbu nejstarší syn, pokračovatel rodu a vlastník domu č.105 Jan (*1834). Dne 6.11.1861 se, už jako sirotek, ženil s Annou Blažkovou z Březolup č.25. Narodili se jim postupně roku 1862 Apolena, 1864 Tomáš, který zemřel 1866. Jako poslední roku 1867 Jan a ten jako pohrobek, tj. dítě narozené po smrti svého otce. Poslední mužský vlastník domu č.105 z rodu Lysoněk Jan totiž zemřel již roku 1866 ve věku 32 let.

3. Krátké mezidobí v 19. století s rodem Vyorálek

Při sčítání lidu roku 1869 je na domě zapsán Kašpar Vyorálek (*1842) a dále s ním žili v domě žena Anna (*1842), což byla žena předchozího vlastníka Jana Lysoňka. Spolu s nimi pak děti Anny z prvního manželství Apolena (*1862) a Jan (*1867) Lysoňkovi. Anna měla druhou svatbu v Březolupech L.P. 1868 a v době sčítání s nimi žila i první dcera Mariana Vyorálková (*1869). Dále zde měli nájemníky, rodinu Hynka (správně Ignáce) Vajdíka se ženou Annou a jejich čtyřmi dětmi. Stejní obyvatelé byli uvedeni i při sčítání roku 1880 a navíc dalších pět dětí Kašpara a Anny. Kašpar Vyorálek se pravděpodobně hned roku 1881, po svatbě dědičky domu Apoleny Lysoňkové, odstěhoval do domu č.41, kde žili se ženou a devíti dětmi. Zde roku 1923 zemřel. Jeho žena Anna, roz. Blažková zemřela již roku 1909, ale v domě č. 105.

3. Dům č. 105 a rod Fusek

Při sčítání lidu roku 1890 je již situace odlišná. Jako majitel je uveden člen nového rodu, a to Ignác FUSEK narozený roku 1858 v Březolupech č.56. Rodopisným bádáním jsem zjistil, že tento rod Fusek byl usedlý v Březolupech již koncem 17. století. V domě žila s ním jeho žena Apolena, rozená Lysoňková (*1862), synové Tomáš (*1887), Ignác (*1889) a dcera Štěpánka (*1884). Svatbu měli v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Březolupech L.P. 1881. Mimo uvedené děti se jim jich narodilo v období 1883 až 1901 dalších sedm. Čtyři z nich založili své rodiny v Březolupech. Ignác zemřel v domě č.105 roku 1926, jeho žena Apolena již roku 1918. Její smrtí se uzavřelo období min. 223 let, kdy žil v tomto domě rod LYSONĚK.

Průběh sčítání lidu, domů, obyvatel, zvířat, hospodářských zvířat, stádo, dobytčinstvo, ovčinstvo, včelstvo, včelstvo										
Průběh sčítání lidu, domů, obyvatel, zvířat, hospodářských zvířat, stádo, dobytčinstvo, ovčinstvo, včelstvo, včelstvo										
Průběh sčítání lidu, domů, obyvatel, zvířat, hospodářských zvířat, stádo, dobytčinstvo, ovčinstvo, včelstvo, včelstvo										
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Obyvatelé domu při sčítání lidu roku 1910

V rodném domě zůstal do své svatbě roku 1920 žít Tomáš Fusek (*1887). Oženil se s Marií Andryškovou (*1896 v č. 36). Při posledním sčítání z roku 1921, které je již zveřejněno, pak žijí na sledovaném č. 105: mimo manžele Fuskovi, bratr otce rodiny Josef (*1901) a sestra Františka (*1898) a otec vlastníka Ignác.

Manželům Fuskovým se pak postupně narodili v letech 1921 až 1938 děti: Ludmila (zemřela 1942), Tomáš, František (+1924), Marie, Josef, Štěpán (+1932), Anna, Štěpánka (+1936) a Oldřich. Otec rodiny Tomáš zemřel roku 1941 v domě č.105. Jeho žena Marie se v dubnu 1970 přestěhovala do Jarošova, kde o dva roky později zemřela.

Rod Fusek vlastní dům č.105 až do dnešních dní, i když již není obydlen a je již využíván pouze jako hospodářské zázemí. Podle údajů z katastru nemovitostí je vlastníkem Josef Fusek z č. 509, který je postaven vedle sledovaného domu roku 1987. A tak lze konstatovat, že k roku 2026 vlastní dům č.105 tento rod již dlouhých 145 let.

Současná fotografie domu č.105

3. Závěr:

Mám připraveno ve svém archívu podklady pro články o dalších domech v naší obci. Pokud Vás toto téma oslovilo a zajímá Vás příběh domu, v němž v současné době žijete, napište mě. Váš dům může být někdy v budoucnu třetím, který zpracuji na přání.

I tento článek, stejně jako i všechny ostatní s historickou tematikou, bude umístěn pro případné zájemce na internetové stránce obce Březolupy (www.brezolupy.cz) v záložce: OBEC ÚZEMÍ / HISTORIE OBCE / ČLÁNKY O HISTORII.

Zpracoval 20.1.2026

Radek Berecka, písmák, kronikář obce Březolupy, amatérský historik a genealog.